

Основни елементи на нормативната уредба за въвеждане на депозитна система за опаковки от напитки в България

Предложение на екологично сдружение „За Земята“ от 21 февруари 2024 г.

Въз основа на опита от депозитните системи за опаковки от напитки в държави с близка правна система и сходни икономически показатели, Екологично сдружение „За Земята“ предлага основни елементи на нормативната рамка, необходима за въвеждането на депозитна система за опаковки от напитки в България. Предложенията за нормативни разпоредби са изготвени въз основа на законодателството на Румъния и Словакия. В зависимост от конкретните управленски решения, изложените тук предложения и разпоредби следва да бъдат изменени и/или допълнени.

Документът е разделен на две основни части. Част I изброява нормативните актове, в които следва да се направят изменения и допълнения. Част II представя основни елементи на нормативната рамка, необходима за въвеждането на депозитна система за опаковки от напитки в България. Тази част включва конкретни предложения за нормативни разпоредби, посочва се опитът на други държави, въз основа на който са изготвени нормативните предложения, както и обосновка. Предложенията за правни дефиниции на нови понятия са посочени след разпоредбите, в които се използват съответните понятия с цел да се улесни ползвателя на този документ.

I. Необходими нормативни промени

1. Закони

1.1. Закон за управление на отпадъците

- Чл. 13 – допълнение на предмета на наредбите относно продуктите, след чиято употреба се образуват масово разпространени отпадъци с цел да се включи депозитна система за опаковки от напитки („ДСОН”);
- Създаване на нов раздел в Глава втора “Задължения и отговорности”, който да регулира основните елементи на ДСОН;
- Създаване на разпоредби относно изискванията спрямо планове и програми относно ДСОН и относно регистрацията на администратора на ДСОН;
- Глава шеста, Раздел II „Административни нарушения и наказания“ – създаване на разпоредби с административни нарушения и наказания, които да гарантират ефективното функциониране на ДСОН;
- Допълнителни разпоредби – въвеждане на легални понятия относно ДСОН, включително „депозитна система за опаковките от отпадъци“, „депозит“, администратор на ДСОН“, „безалкохолни напитки“ и други.

1.2. Закон за данък върху добавената стойност

- Изменения и допълнения, така че да не се начислява данък добавена стойност върху депозита върху опаковките от ДСОН.

1.3. Закон за защита на потребителите

- Раздел I „Общо задължение за предоставяне на информация“ от Глава втора “Информация, предоставяна на потребителя” - добавяне на разпоредби, които регламентират задълженията на търговците на дребно, продаващи продукти, подлежащи на депозит, да предоставят информация на крайния потребител относно ДСОН;

2. Подзаконови нормативни актове

- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки – въвеждане на необходими изменения и допълнения;
- Наредба относно депозитната система за опаковки от напитки – следва да бъде създадена;
- Наредба № Н-18 от 13 декември 2006 г. за регистриране и отчитане чрез фискални устройства на продажбите в търговските обекти, изискванията към софтуерите за управлението им и изисквания към лицата, които извършват продажби чрез електронен магазин – допълнения и изменения, които да създадат задължение за изписване на депозита върху касовите бележки.

II. Основни елементи на нормативната уредба за въвеждане на депозитна система за опаковки от напитки в България

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
Понятие	§ 1. ¹ „Депозитна система за опаковки от напитки“, съкратено ДСОН, е съвкупност от организационни, административни, финансови, информационни и други мерки, предприети от администратора на ДСОН за управление на финансовия поток от начислени депозити и събиране на опаковките, подлежащи на депозит, с цел третиране на отпадъците от опаковки в съответствие с йерархията за управление на отпадъците и изпълнение на задълженията за разширена отговорност на производителя;	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ДСОН е метод за събиране на опаковки от напитки, който е въведен в повечето държави в Европа и на много места по света. ✓ Понятието „депозитна система за опаковки от напитки“ е основополагащо за въвеждането на нормативните изменения, необходими за внедряването и функционирането на системата.
Цели	<p>§ 2 (1) Лицата, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, са длъжни да постигнат следните минимални годишни цели за връщане на опаковки чрез администратора на ДСОН:</p> <p>а) за първата година от влизане в сила на ДСОН – най-малко 70% за опаковки от стъкло, пластмаса и метал;</p> <p>б) за втората година от влизане в сила на ДСОН - най-малко 80% за опаковки от стъкло, пластмаса и метал;</p> <p>в) за третата и всяка следваща година от влизане в сила на ДСОН - най-малко 90% за опаковки от стъкло, пластмаса и метал.</p> <p>(2) Степента на постигане на целите за връщане на опаковки се</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ За да се осигури добре функционираща депозитна система с максимална събираемост, е необходимо да се определят целите за връщане на опаковки за първите три и следващите години. ✓ Практиката показва, че е ефективно да се въвеждат сходни цели за връщане на опаковките от всички материали. ✓ Предложените цели се основават на резултатите от държавите в Европа, които в предходните няколко година са

¹Номерацията на предложените разпоредби е само за целите на настоящия документ. При въвеждането на разпоредбите в съответните нормативни актове, следва да се определи в кой член и алинея да се въведе съответният текст.

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>изчислява като съотношение между общия брой опаковки, подлежащи на депозит, които са пуснати на пазара през съответната календарна година, и общия брой опаковки, валидирани като върнати през същата година.</p> <p>(3) За целите на ал.2 опаковките, приети ръчно в пунктовете за връщане, се считат за върнати, след преброяването им в преброителен център.</p> <p>(4) За целите на чл.(2) опаковките, приети чрез автоматизиран пункт за връщане, се считат за върнати, ако се намират в пункта за връщане.</p> <p>§3. „Преброителен център“ е пространство, организирано и управлявано от администратора на ДСОН с цел да се провери принадлежността на опаковката към ДСОН въз основа на баркода и да се установи броя на опаковките, събрани от пунктовете за връщане.</p> <p>§ 4. „Автоматичен пункт за връщане“ е автоматично устройство, което е предназначено за приемане на опаковка, подлежаща на депозит, от потребителя, удостоверява датата на връщане на опаковката, след потвърждаване принадлежността ѝ към ДСОН и смачкването ѝ, и издава ваучер с данни за върнатото количество опаковки и размера на дължимия депозит.</p>	<p>внедрили депозитна система - Литва и Словакия.</p> <p>✓ Предложените цели ще осигурят съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2019/904 за разделно събиране с цел рециклиране до 2025 г. – 77 тегловни процента, и до 2029 г. – 90 тегловни процента от пластмасови бутилки за напитки с вместимост до три литра, пуснати на пазара за съответната година.</p> <p>Нормативно заложи цели за връщане на опаковки:</p> <p>Румъния</p> <ul style="list-style-type: none"> – 65% стъкло, 65% пластмаса, 65% метал за първата година; – 75% стъкло, 80% пластмаса, 80% метал за втората година; – 85% стъкло, 90% пластмаса, 90% метал от третата година. <p>Постигнато ниво на събираемост на опаковките (всички материали) от наскоро въведени системи:</p> <p>Литва:</p>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
		<ul style="list-style-type: none"> - Първа година (2016) - 74%; - Втора година (2017) - 92% <p>Словакия:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Първа година (2022) - 70%²
<p>Продукти, предмет на депозит</p>	<p>§ 5 (1) Депозит се начислява върху опаковките от стъкло, пластмаса и метал на следните продукти:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) безалкохолни напитки; б) напитки с ниско съдържание на алкохол; и в) напитки с високо съдържание на алкохол. <p>(2) Депозит се начислява върху опаковки за еднократна и многократна употреба.</p> <p>(3) Не се начислява депозит върху опаковки:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) с вместимост по-малка от 0,1 л и по-голяма от 3,0 л; б) които са предмет на износ извън територията на Република България; в) които биват транспортирани през територията на Република България, но не са пуснати на българския пазар и не са 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Важно е ясно да се определят опаковките, които подлежат на депозит, тъй като от това произтичат редица задължения за различни участници на пазара. ✓ Целта на ДСОН е опазване на околната среда, поради което системата следва да включи широк диапазон от продукти, за да се гарантира ефективно събиране и впоследствие рециклиране на по-голям брой опаковки от различни материали. ✓ Предлага се нормативно понятие за безалкохолни напитки, което да включи всички напитки, които съгласно Закона за акцизите и данъчните складове не са алкохолни. Така в системата ще бъдат включени напитките, които са деалкохолизирани и напитките, които

²Нивото на събираемост в Словакия през първата година от влизане в сила на депозитната система (2022) е 71%:
[Výročná správa Správcu zálohového systému 2022.pdf \(spravcazalo.sk\)](#), стр. 36 and 37

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>консумирани на територията на Република България.</p> <p>§ 6. „Депозит“ е сумата пари, която се начислява върху цената на продукт, чиято опаковка е включена в депозитната система за опаковки от напитки, заплаща се при покупката на продукта и се възстановява изцяло при връщане на опаковката.</p> <p>§ 7. „Начисляване на депозит“ означава начисляване на стойността на депозита, дължим при покупка на продукт, чиято опаковка е включена в депозитната система за опаковки от напитки, върху продажната цена на продукта;</p> <p>§ 8. „Напитки с ниско съдържание на алкохол“ са напитките по чл. 5, 6, 7 и 8 от глава втора, раздел I от Закона за акцизите и данъчните складове;</p> <p>§ 9. „Напитки с високо съдържание на алкохол“ са напитки по чл. 9, глава втора, раздел I от Закона за акцизите и данъчните складове.</p> <p>§ 10. „Безалкохолни напитки“ са всички течности, предназначени за човешка консумация, с действително алкохолно съдържание по обем до 1,2 % vol;</p> <p>§ 11. „Потребител“ е всяко лице, което придобива продукти за лични нужди, а не за продажба, производство или упражняване на професия или занаят.</p>	<p>съдържат алкохол в резултат на естествена ферментация като бозата. За разлика от изброяването на отделни видове напитки, които да попаднат в обхвата на ДСОН, предложеният подход гарантира, че определени продукти няма да останат извън системата в резултат на спецификите на правните понятия.</p> <p>✓ Включени са опаковките за многократна употреба, тъй като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - е по-ефективно те да се връщат чрез същата инфраструктура като опаковките за напитки за еднократна употреба; - това е в съответствие с очакваните общоевропейски цели за кръгова икономика и с опита от най-добре работещите депозитни системи, включително задължителни квоти за контейнери за многократно пълнене. - стъклените бутилки за многократна употреба имат много по-ниски емисии от другите формати на опаковки (т.е. стъкло, алуминий, PET, картон), когато се използват повторно за определен брой цикли, които варират в зависимост от материала.³

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Предложената вместимост на опаковките, върху които се начислява депозит (0,1 л и по-голяма и до 3,0 л включително) отговаря на изискванията на Директива (ЕС) 2019/904 (чл. 9 вр. Част „Е“). ✓ Основен предмет на депозитните системи са опаковките от безалкохолни напитки. Повечето системи включват и опаковките от напитки с ниско съдържание на алкохол включително бира, вино и миксирани напитки.
<p>Размер на депозита</p>	<p>§ 12 (1) Размерът на депозита се определя от министъра на околната среда и водите и може да бъде актуализиран по искане на администратора на ДСОН при наличие на основание за това.</p> <p>(2) Администраторът на ДСОН не може да иска промяна в размера на депозита преди изтичане на една година от влизане в сила на акта на министъра по ал. 1 и не по-рано една година от влизане в действие на ДСОН.</p> <p>(3) Депозитът се начислява и се вписва отделно от цената на продукта в касовите бележки и счетоводните документи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Размерът на депозита трябва да отразява социално-икономическите условия на страната, да е достатъчно висок, за да стимулира връщането на опаковки, но не толкова, че да мотивира извършване на измами. ✓ Стойността на депозита в различни страни: ✓ Латвия, Литва, Естония прилагат фиксирана депозитна стойност от 10 евроцента за всички видове опаковки за напитки,

³ Източник: Намалване на отпадъците от опаковки: изберете предотвратяване и повторна употреба (Reducing packaging waste: choose prevention and reuse)- Брифинг от Zero Waste Europe и Reloop, м.декември 2020 г.
<https://zerowasteurope.eu/library/reducing-packaging-waste-choose-prevention-and-reuse/>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
		<p>включени в системата.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Словакия прилага фиксиран депозит от 15 евроцента за всички видове включени опаковки.
Териториален обхват	<p>§ 13 (1) Депозит се начислява върху опаковки на продукти съгласно § 5, които са пуснати на пазара на територията на Република България.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Задължителните депозитни системи действат успешно, когато са въведени на територията на цялата страна или в автономна територия. Това е така, тъй като правилата на системата се прилагат еднакво за цялата територия, което е предпоставка за постигане на заложените цели за връщане на опаковките. ✓ Всички европейски депозитни системи работят на национално ниво.
Администратор на ДСОН	<p>§ 14 (1) Администраторът на ДСОН е юридическо лице, чрез което лицата, които пускат на пазара продукти, върху които се начислява депозит, и търговците на дребно на такива продукти се сдружават, за да постигнат годишните цели за събиране на отпадъци от опаковки, върху които се начислява депозит.</p> <p>(2) Администраторът на ДСОН е юридическо лице, регистрирано по Търговския закон или съгласно националното му законодателство, което не разпределя печалба.</p> <p>(3) Администраторът на ДСОН организира и управлява депозитната система за опаковки от напитки на територията на Република България, осигурява финансирането ѝ и координира дейностите, свързани със заплащане и възстановяване на депозит спрямо различните участници в системата.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Администраторът управлява и организира ДСОН. ✓ Подобно на организациите по оползотворяване, администраторът на ДСОН не разпределя печалба. ✓ Нормативната рамка трябва да въведе изисквания за финансови гаранции, които да създадат стимули за ефективно управление на системата и постигане на целите за събиране на опаковки. В момента за организациите за оползотворяване е предвидено задължение за представяне на банкова гаранция. В

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>(4) Администраторът осъществява дейността си при спазване на принципите замърсителят плаща, йерархия при управлението на отпадъците и равно третиране на участниците в системата.</p> <p>§ 15. „Администратор на ДСОН“ или „администратор“ е юридическо лице, което управлява депозитната система за опаковки от напитки на територията на Република България.</p> <p>Следва да се предвидят нормативни разпоредби, които да уредят:</p> <ul style="list-style-type: none"> - реда за провеждане на конкурс при повече от един желаещи за получаване на разрешение за администратор на ДСОН; - изискванията и реда за получаване на разрешение за администратор на ДСОН; - задължение за разработване на финансови, организационни и други планове и програми относно управлението и функционирането на ДСОН. - финансови гаранции за обезпечаване на постигането на целите на ДСОН. 	<p>други държави са въведени изисквания за минимален дружествен капитал и задължение за поддържане на част от капитала.</p> <p>✓ Финансовите гаранции трябва да бъдат в размер, който защитава участниците в системата и гарантира, че администраторът може да плаща задълженията си.</p> <p>В Полша ДСОН администраторът подлежи на следните финансови гаранции:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дружествен капитал от 1,2 млн. евро. - задължение за поддържане на 0,6 млн. евро от дружествения капитал; - банкова гаранция от 0,6 млн. евро. <p>В Румъния ДСОН администраторът е юридическо лице с минимум 5 милиона румънски леи (ок. 2 млн. лв.) акционерен капитал.</p>
Задължения на администратора	<p>§ 16. (1) Администраторът на ДСОН е длъжен:</p> <p>а) да създаде, организира и финансира депозитната системата</p>	<p>✓ Задълженията на администратора на ДСОН трябва да</p>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
на ДСОН	<p>за опаковки от напитки на територията на Република България в съответствие с нормативните изисквания;</p> <p>б) да уведоми лицата, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, и търговците на дребно на такива продукти за началото на дейността си в срок до два месеца от получаване на разрешително за администратор на ДСОН;</p> <p>в) да сключи договори с лицата, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, и с търговците на дребно, които са задължени за това съгласно § 21, ал. 1, в срок до един месец от получаване на цялата информация, която се изисква съгласно нормативната уредба;</p> <p>г) да осигури постигане на годишните цели за събиране на опаковки, върху които се начислява депозит;</p> <p>д) да определя, начислява и събира такса от лицата, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, съгласно нормативните изисквания;</p> <p>е) да третира по равен начин икономическите оператори в отношенията си с тях;</p> <p>ж) при поискване да предоставя информация относно функционирането на ДСОН и относно задълженията на участниците в системата;</p> <p>з) да изпълнява мерките съгласно плановете и програмите за създаване и функциониране на ДСОН, въз основа на които е получил разрешение за осъществяване на дейността, както и</p>	<p>бъдат подробно уредени в нормативната уредба.</p> <p>✓ В много от държавите е предвидено задължение за поддържане на информационна система, която да проследява движението на опаковките в ДСОН и да спомага обмена на информация между участниците в ДСОН.</p> <p>✓ Администраторът трябва регулярно да публикува информация за изпълнените задължения. Тази информация трябва да е агрегирана, така че да не се нарушават правата на участниците в системата.</p> <p>Пример⁴ от отчет за 2022 г. на администратора на норвежката депозитна система, където са докладвани за всеки материал (метални кенчета, пластмасови бутилки):</p> <ul style="list-style-type: none"> - бройките върнати депозитни опаковки, - какъв дял са те от пуснатото на пазара количество и

⁴Годишен доклад на администратора на норвежката депозитна система Infinitum, стр. 74: https://infinitum.no/media/vanibhxu/infinitum_annualreport_2022_pages.pdf

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>мерките съгласно периодичните планове и програми за функциониране на системата;</p> <p>и) да възстановява на търговците на дребно сумите, платени за възстановяване на депозити;</p> <p>й) да възстановява на търговците, които поддържат пункт за връщане на опаковки, разходите, направени във връзка със събирането и съхраняването на отпадъци от опаковки, върху които се начислява депозит;</p> <p>к) да осигурява събирането на опаковките, върху които се заплаща депозит, от пунктовете за връщане с честота и по начин, който не нарушава безпроблемната работа на търговците на дребно и съгласно условията на сключения помежду им договор;</p> <p>л) да осигурява и организира транспорта, оползотворяването и рециклирането на отпадъците от опаковки, събрани чрез ДСОН;</p> <p>м) да идентифицира и прилага своевременно оптимални решения за отстраняване на неизправности в правилното функциониране на системата;</p> <p>н) да провежда кампании за повишаване на осведомеността сред населението относно ДСОН и сред участниците в ДСОН относно правата и задълженията им;</p> <p>о) да води отчети за опаковките, върху които се начислява депозит, и да докладва на контролните органи данните, които се изискват по закон ;</p> <p>п) да уведомява министъра на околната среда и водите за актуалния списък на лицата, които пускат на пазара продукти,</p>	<p>- колко тона материал са рециклирани или повторно използвани.</p>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>чиито опаковки подлежат на депозит, и на търговците на дребно на такива продукти, с които е сключил договор не по-късно от 31 януари на следващата година;</p> <p>р) да предоставя на контролните органи вярна и пълна информация за изпълнението на задълженията му съгласно изискванията на закона;</p> <p>с) да публикува на своя уебсайт информация:</p> <p>аа) за количеството опаковки, пуснати на пазара, и върнати чрез ДСОН в килограми и по брой единици за всеки вид материал: пластмаса, метал, стъкло, на месечна база;</p> <p>бб) относно функционирането на ДСОН и правата на потребителите;</p> <p>т) да обявява преустановяването на продажбата на определен вид продукт, върху който се начислява депозит, по искане на лицето, което пуска продукта на пазара;</p> <p>у) да пази в тайна данните относно търговските сделки на отделните участници в ДСОН и да представя публично, включително на лицата, които притежават акции или дялове, само обобщени данни.</p>	
<p>Лица, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит</p>	<p>§ 17 (1) Лицата, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, изпълняват задълженията си, произтичащи от разширената отговорност на производителя, спрямо опаковките от тези продукти чрез участие в ДСОН.</p> <p>(2) Лицата по чл. 1 могат да предлагат за продажба продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, след сключване на договор с администратора на ДСОН.</p>	<p>✓ Съгласно принципа “замърсителят плаща” и разширената отговорност на производителя, лицата, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит поемат разходите за функционирането на ДСОН. Те заплащат тези разходи под формата</p>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	(3) Лицата по ал. 1 финансират всички разходи за функционирането на ДСОН, включително разходи, свързани с възстановяване на депозита на потребителите, разходи за транспорт, рециклиране и обезвреждане на отпадъците от опаковки, върху които се начислява депозит, съгласно условията на сключения с администратора договор.	на такса, която се определя от администратора на ДСОН.
Задължения на лицата, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит	<p>§ 18 (1) Лицата, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, са длъжни:</p> <p>а) да подадат до администратора на ДСОН искане за сключване на договор за участие в ДСОН и да предоставят необходимите за това данни не по-късно от два месеца от уведомяването за началото на дейността на администратора, и в случай че започват дейност след влизане в действие на ДСОН - не по-късно от един месец преди пускане на пазара на продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит;</p> <p>б) да маркират опаковките на продуктите, върху които се начислява депозит, в съответствие с § 27 и да спазват техническите изисквания на администратора на ДСОН по отношение на опаковките, върху които се начислява депозит;</p> <p>в) да водят отчет на продуктите, върху чиито опаковки се начислява депозит, които пускат пазара, по вид, материал, тегло, брой и обем;</p> <p>г) да отчитат отделно цената на продуктите и стойността на начисления депозит в счетоводните си книги;</p> <p>д) до 10-о число на месеца, следващ пускането на продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, да уведомяват администратора на ДСОН за актуализираните записи по буква</p>	<p>✓ Задълженията на лицата, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, трябва да бъдат детайлно уредени.</p> <p>✓ Предложението за нормативни разпоредби използва понятието от сега действащото законодателство - лица, пускащи на пазара продукти (чл .13 ЗУО). В много системи, обаче, се използва понятието “производители”.</p> <p>✓ Производителите:</p> <ul style="list-style-type: none"> - начисляват депозит при пускане на продукта на пазара; - поставят задължителната маркировка на опаковките; - уведомяват администратора за пуснатите на пазара продукти;

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>в);</p> <p>е) да заплащат на администратора на ДСОН размера на депозита за пуснатите на пазара продукти;</p> <p>ж) да събират от клиентите си депозита за продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, и които пускат на пазара;</p> <p>з) да заплащат на администратора на ДСОН такса за участие в системата съгласно условията на сключения помежду им договор;</p> <p>и) да информират потребителите за пускането в продажба и спирането на продукт, върху чиято опаковка се начислява депозит, като предоставят информация по продукт, марка, вид материал, тегло и използваем обем на опаковката, и да предоставят тази информация за публикуване на уебсайта на администратора на ДСОН;</p>	<p>- заплащат депозита за пуснатите на пазара продукти на администратора;</p> <p>- финансират разходите за функционирането на ДСОН.</p> <p>Таксите, плащани от производителите към администратора на ДСОН, се изчисляват на принципа на екомодулацията. Екомодулацията означава, че таксите ще вземат предвид рециклируемата стойност на събраните опаковки.</p>
Търговци на дребно	<p>§ 19 (1) Търговците на дребно, с изключение на търговците по § 21, ал. 2, могат да предлагат продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, за продажба на потребител, само след сключване на договор с администратора на ДСОН.</p> <p>§ 20. „Търговци на дребно“ са търговци, които предлагат за продажба на потребител продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит за целите на депозитната система за опаковки от напитки;</p>	<p>Търговците на дребно са супермаркети, хранителни магазини, лавки, павилиони, бензиностанции и други търговски обекти.</p>
Задължения на търговците на дребно	<p>§ 21 (1) Търговците на дребно, които предлагат за продажба на потребител продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, са длъжни:</p> <p>а) да подадат до администратора на ДСОН искане за сключване</p>	<p>✓ Търговците на дребно:</p> <p>- събират депозита от потребителите;</p>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>на договор за участие в ДСОН и да предоставят необходимите за това данни не по-късно от два месеца от уведомлението за началото на дейността на администратора, и в случай че започват дейност след влизане в действие на ДСОН - не по-късно от един месец преди предлагане за продажба на продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит;</p> <p>б) ясно да посочат стойността на депозита върху етикета, показващ цената на продукта, и върху касовата бележка;</p> <p>в) да заплащат размера на депозита на лицата, от които закупуват продукти, върху чиято опаковка се начислява депозит;</p> <p>г) да събират от своите клиенти депозита за продукти, върху чиято опаковка се начислява депозит;</p> <p>д) да отчитат отделно цената на продуктите и размера на депозита в счетоводните си книги;</p> <p>е) да излагат на видно място в търговския обект следната информация:</p> <p>аа) видовете продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, които се предлагат в търговския обект;</p> <p>бб) размера на депозита;</p> <p>вв) правото на потребителя да върне опаковката срещу възстановяване на стойността на депозита във всеки пункт за връщане на територията на Република България;</p> <p>гг) адреса и работното време на пункта за връщане, управляван от търговеца на дребно;</p> <p>дд) правото на лицето, което връща опаковката, да иска връщане на стойността на депозита в пари в брой;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - информират потребителите за условията за връщане на опаковките; - съхраняват върнатите опаковки до приемането им от името на администратора на системата; - заплащат депозита за върнатите опаковки. <p>✓ На българския пазар значителен дял от продажбите на бутилирани напитки се осъществяват в търговски обекти с малка търговска площ - павилиони, бензиностанции, лавки, будки и други. Поради тази специфика, системата би била компрометирана, ако търговски обекти с малка търговска площ нямат задължение да поддържат пункт за връщане на опаковки.</p> <p>✓ Предлага се да не бъдат задължени да поддържат пункт за връщане на опаковки само търговци, които продават под 3000 единици продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, средно на месец през последните шест месеца, както и местата за настаняване и</p>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>ее) случаите, в които може да се откаже връщане на депозита;</p> <p>ж) да организират пункт за връщане на опаковки в търговския обект или на място не по-далеч от 150 м. от търговския обект;</p> <p>з) да приемат в пункта за връщане всички опаковки, върху които се начислява депозит, и да възстановят стойността на депозита;</p> <p>и) да приемат опаковки от продукти, които са спрени от лицето, което ги е пуснало на пазара, за период не по-кратък от две години от публикуването на известието за спиране на продукта на интернет страницата на администратора на ДСОН,</p> <p>й) да пазят върнатите опаковки от повреда, кражба или друго увреждане, докато не бъдат приети от администратора;</p> <p>к) да позволят на администратора на ДСОН да вземе опаковките от точките за връщане по негово искане.</p> <p>(2) Не са длъжни да поддържат пункт за връщане на опаковки:</p> <p>а) търговци на дребно, които през последните шест месеца продават по-малко от 3000 единици от продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, средно на месец; и</p> <p>б) местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения.</p> <p>(3) Лицата по ал. 2 имат задължения съгласно ал. 1, букви от “б” до “е” включително. Те могат по свой избор да поддържат пункт за връщане на опаковки.</p> <p>(4) Пунктът за връщане трябва да бъде отворен за връщане на опаковки най-малко в рамките на работното време на търговския обект, поддържан от търговеца.</p>	<p>заведенията за хранене и развлечения.</p> <p>✓ Само търговците на дребно, които имат задължение да поддържат пункт за връщане, имат задължение да сключат договор с администратора на ДСОН.</p>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>(5) Администраторът на ДСОН е собственик на опаковките, върнати в пунктовете за връщане.</p> <p>§ 22. „Пункт за връщане“ е пространството, организирано и управлявано от търговеца на дребно, където потребителите връщат опаковките, върху които се начислява депозит, за да получат платения при покупката депозит.</p>	
<p>Местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения</p>	<p>§ 23 (1) Местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения не начисляват депозит спрямо продукти, консумирани на територията на търговския обект.</p> <p>(2) Местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения начисляват депозит спрямо продукти, консумирани на територията на търговския обект.</p> <p>(3) Опаковките на продуктите, върху които се начислява депозит, консумирани в търговските обекти на местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения, се събират и управляват от администратора на ДСОН по същия начин като опаковките, събирани от пунктовете за връщане на опаковки.</p> <p>§ 24. „Места за настаняване“ и „заведения за хранене и развлечения“ са местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения съгласно Закона за туризма</p>	<p>✓ За местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения се предвиждат различни задължения при консумация на продукти в търговския обект и извън него.</p> <p>✓ Използват се понятията въведени в Закона за туризма:</p> <p>(1) места за настаняване:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хотели, мотели, апартаментни туристически комплекси, вилни селища, туристически селища и вили; - семейни хотели, хостели, пансиони, почивни станции, къщи за гости, бунгала и къмпинги. - стаи за гости и апартаменти за гости; <p>(2) заведения за хранене и развлечения:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ресторанти; - заведения за бързо

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
		<p>обслужване;</p> <ul style="list-style-type: none"> - питейни заведения; - кафе-сладкарници; - барове.
<p>Такса за обработка на опаковки</p>	<p>§ 25 (1) Администраторът на ДСОН заплаща такса за обработка на опаковки на търговците на дребно, които поддържат пунктове за връщане на опаковки.</p> <p>(2) Таксата за обработка на опаковките трябва да покрива разходите за поддръжка и управление на пункта за връщане.</p> <p>(3) Размерът на таксата и реда за изплащането ѝ се определят с договора между администратора и търговеца, който поддържа пункта за връщане на опаковки.</p>	<p>✓ Принципът е таксата за обработка на опаковки да включва преките разходи за събирането на опаковките. Тези разходи включват амортизация на автоматите за връщане на опаковки (reverse vending machine), електроенергия, персонал, наем на площ.</p> <p>✓ Транспортът не се включва при изчисляване на таксата за обработка, тъй като транспортът на опаковките от пункта за връщане се поема и организира от администратора на ДСОН.</p>
<p>Връщане на опаковките</p>	<p>§ 26 (1) Потребителите могат да върнат опаковката във всеки пункт за връщане на опаковки на територията на Република България, независимо къде е закупен продуктът.</p> <p>(2) Представянето на документ за покупка не може да бъде условие за връщането на опаковка.</p> <p>(3) Потребителят може да избере дали стойността на депозита да му бъде възстановена в брой или по електронен път.</p> <p>(4) При връщане на опаковката в автоматичен пункт за връщане</p>	<p>✓ Принципът е, че опаковката може да бъде върната във всеки пункт на територията на страната без значение къде е закупена.</p> <p>✓ Опаковките могат да бъдат приемани ръчно или чрез автомат-машина за обратно връщане (reverse vending machine). Търговецът на дребно избира по какъв начин да организира приемането на опаковките.</p> <p>✓ Предложени са нормативни</p>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>стойността на депозита се възстановява под формата на ваучер, който може да се осребри срещу пари в брой при търговеца, управляващ пункта за връщане, или да се използва за закупуване на продукти от този търговец в срок до 12 месеца от връщане на опаковката.</p> <p>(5) Депозитът не се възстановява, ако върнатата опаковка:</p> <p>а) не носи маркировката на ДСОН или ако маркировката не е ясна и четима;</p> <p>б) е с нарушена цялост, деформирана е или е в състояние, което не позволява да се установи принадлежността ѝ към ДСОН;</p> <p>в) не е напълно изпразнена от съдържанието си; или</p> <p>г) бъде върната след 2 години от датата на публикуване на уебсайта на администратора на ДСОН на съобщение за прекратяване на продажбите на съответния продукт.</p>	<p>дефиниции за понятията “пункт за връщане” и “автоматичен пункт за връщане”.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Опаковките с депозит трябва да се приемат без документ за покупка. ✓ Периодът, през който ваучерите за депозит могат да бъдат осребрени, трябва да бъде достатъчно дълъг, за да позволи на потребителите да използват ваучерите.
Маркировка на опаковките	<p>§ 27 (1) За да се укаже принадлежността им към ДСОН, при пускане на пазара продуктите, върху чиято опаковка се начислява депозит, трябва да бъдат обозначени с:</p> <p>а) графичен знак,</p> <p>б) текст „депозит“, последван от размера на депозита, и</p> <p>в) баркод.</p>	<p>Обозначаването на опаковките е ключово за ефективната работа на системата.</p>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>(2) Елементите по букви „а“, „б“ и „в“ на ал. 1 трябва да бъдат поставени на видно място върху опаковката на всеки продукт или върху етикета му, да бъдат четливи, издръжливи и да не се припокриват с друг графичен елемент на опаковката или етикета. Размерът трябва да е подходящ спрямо обема на съответната опаковка.</p> <p>(3) Графичният знак по чл. 1, буква „а“ се одобрява от министъра на околната среда и водите въз основа на предложение от администратора на ДСОН.</p> <p>(4) Баркодът по ал. 1, буква „в“ се поставя върху опаковката или етикета на продукта и при проверка предоставя информация относно принадлежност на опаковката към ДСОН, лицето, което пуска продукта на пазара, дата на производство, номер на партидата, тегло и обем на опаковката и идентичност на производителя.</p> <p>(5) Производителите спазват указанията за маркиране, дадени от ДСОН.</p>	
<p>Изключение от задължението за регистрация/разрешение за съхранение и транспортиране</p>	<p>§ 28 (1) Не се изисква разрешение или регистрация по реда на Глава пета от ЗУО за съхранение на отпадъци от опаковки, върху които се начислява депозит, в пункта за връщане до приемането им от името на администратора на ДСОН.</p> <p>(2) Изключението по чл. 1 се прилага за период на съхранение</p>	<p>✓ Предвид очаквания голям брой пунктове за връщане, изискването за регистрация или разрешение за съхранение на отпадъците от опаковки от ДСОН би представлявало непропорционална тежест върху бизнеса.</p>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
<p>на отпадъци от опаковки</p>	<p>не по-дълъг от три месеца.</p> <p>(3) Не се изисква разрешение или регистрация по реда на Глава пета от ЗУО за транспортиране на отпадъци от опаковки, върху които се начислява депозит, за целите на процесите, необходими за функционирането на ДСОН.</p> <p>(4) При съхранение и транспортиране на отпадъците от опаковки, върху които се начислява депозит, съгласно ал. 1 до ал. 3 включително не се прилагат изискванията на Глава трета от ЗУО.</p>	<p>✓ Практиките за съхранение на опаковките от ДСОН гарантират, че няма да възникват хигиенни и здравни рискове от съхранението им в пунктовете за връщане. Опаковките се поставят в пликосе, които се запечатват при напълване. Добра практика би било изискванията спрямо съхранението на отпадъците от опаковки в пунктовете за връщане да бъдат указани в правила на администратора и/или включени в договорите с търговците на дребно.</p> <p>✓ За функционирането на системата е икономически важно транспортът на опаковките да не подлежи на регистрация или разрешително по реда на Глава пета от ЗУО, за да могат празните опаковки от ДСОН да бъдат транспортирани с превозните средства, които зареждат търговците на дребно.</p> <p>✓ Депозитната опаковка подлежи на подробна инвентаризация през целия си жизнен цикъл и е лесно проследима, така че би било неуместно да се прилагат изискванията, свързани с управлението на отпадъците.</p>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
<p>Глоби и имуществени санкции</p>	<p>§ 29 (1) Който пуска на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, без да е сключил договор с администратора на ДСОН, се наказва с имуществена санкция в размер от 50 000 до 200 000 лв. за едноличен търговец или юридическо лице или с глоба от 20 000 до 100 000 лв. за физическо лице.</p> <p>(2) Който пуска на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, в нарушение на изискванията относно:</p> <p>а) начисляване на депозит върху опаковките в изискуемия размер;</p> <p>б) уведомяване на администратора на ДСОН относно пуснатите от лицето продукти, върху които се начислява депозит; или</p> <p>в) заплащане на такса на администратора съгласно условията на сключения помежду им договор,</p> <p>се наказва с имуществена санкция в размер от 20 000 до 150 000 лв. за едноличен търговец или юридическо лице или с глоба от 10 000 до 80 000 лв. за физическо лице.</p> <p>(3) Който пуска на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, в нарушение на изискванията относно:</p> <p>а) обозначаването на опаковките, за да се установи принадлежността им към ДСОН;</p> <p>б) водене на отделна счетоводни записи за цената на</p>	<p>✓ Оценката на обществената опасност на нарушенията е взаимствана от словашката система поради близостта на икономиките и покупателната способност на населението на двете страни. За нарушенията, които могат да бъдат извършени от физическите лица, се предлага глоба в размер на половината или по-малък от този, предлаган за еднолични търговци или юридически лица.</p> <p>✓ Доколкото разпоредбите, уреждащи трайни обществени отношения относно въвеждането и функционирането на ДСОН, се предвижда да се въведат в Закона за управление на отпадъците, би следвало и административнонаказателните разпоредби също да се въведат в този закон. Съгласно чл. 61, ал. 5, т. 5 ЗООС, приходите от глоби или имуществени санкции за административни нарушения по Закона за управление на отпадъците, наложени от министъра на околната среда и водите или оправомощени от него лица финансират дейността на Предприятие за управление на</p>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>продуктите и размера на депозита;</p> <p>в) водене на отчет на продуктите по вид материал, тегло и обем, както и отчет на начисления депозит, или</p> <p>г) докладване на данни на администратора на ДСОН съгласно нормативните изисквания и сключения помежду им договор;</p> <p>се наказва с имуществена санкция от 5 000 лв. до 20 000 лв. за едноличен търговец или юридическо лице, и глоба от 2 000 лв. до 10 000 лв. за физическо лице.</p> <p>§ 30 (1) Който предлага за продажба на дребно към потребител продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, без да е сключил договор с администратора на ДСОН, когато има нормативно задължение за това, се наказва с имуществена санкция в размер от 50 000 до 200 000 лв. за едноличен търговец или юридическо лице и с глоба от 20 000 до 100 000 лв. за физическо лице.</p> <p>(2) Който предлага за продажба на дребно към потребител продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, в нарушение на изискванията относно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. начисляване на депозит върху опаковките в изискуемия размер; 2. организиране и поддръжка на пункт за връщане на опаковки съгласно нормативните изисквания; или 	<p>дейностите по опазване на околната среда и следва да се разходват за реализация на екологични проекти и дейности в изпълнение на национални и общински стратегии и програми в областта на околната среда.</p> <p>✓ Постигането на целите за събираемост е основната цел на системата. Ето защо непостигането им подлежи на пропорционална санкция. Този подход се използва в Словакия и Румъния.</p> <p>✓ Закон за управление на отпадъците на Литва, в сила от 18.11.2010.⁵</p>

⁵<https://likumi.lv/ta/en/en/id/221378>

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>3. приемане на опаковки от продукти, които са спрени от лицето, което ги е пуснало на пазара, за период не по-кратък от две години от публикуването на известието за спиране на продукта на интернет страницата на администратора на ДСОН,</p> <p>се се наказва с имуществена санкция от 20 000 до 150 000 лв. за едноличен търговец или юридическо лице, или с глоба от 10 000 лв. до 80 000 лв за физическо лице.</p> <p>(3) Който предлага за продажба на дребно към потребител продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, в нарушение на изискванията относно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. обозначаване размера на депозита върху етикета на продукта; 2. водене на отделни счетоводни записи за цената на продуктите и за размера на депозита; 3. осигуряване на съдействие на администратора на ДСОН при вземане на опаковките от пунктовете за връщане по искане на администратора; 4. водене на отчетност за опаковките, върху които се начислява депозит, и докладване на Администратор на ДСОН на данни съгласно изискванията по закон; или 5. приемане в пункта за връщане всички опаковки, върху които се начислява депозит, когато това се изисква по закон, <p>се наказва с имуществена санкция от 5 000 до 20 000 лв. за едноличен търговец или юридическо лице, или с глоба от 2 000</p>	

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>лв. до 10 000 лв за физическо лице.</p> <p>§ 31 (1) Ако годишните цели за събиране на опаковки не бъдат постигнати, администраторът на ДСОН е длъжен да декларира несъответствието пред министъра на околната среда и водите, за което Администраторът на ДСОН подлежи на имуществена санкция в размер на удвоената стойност на депозита, умножена по разликата между броя опаковки, съответстващи на годишните цели, и броя на действително върнатите опаковки за съответната година.</p> <p>(2) В случай че Администраторът на ДСОН не изпълни задължението да пусне ДСОН в действие в определения срок, Администраторът на ДСОН подлежи на имуществена санкция в размер на удвоената стойност на депозита, умножена по броя на всички опаковки на продукти, подлежащи на депозит, които са пуснати на пазара за периода на забавата.</p> <p>(3) Администраторът на ДСОН се наказва с имуществена санкция от 10 000 до 240 000 лв., в случай че наруши задължението си:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. да уведоми лицата, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, и търговците на дребно за началото на дейността си; 2. да сключи договор с лице, което пуска на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, или с търговец на дребно в срок до един месец от получаване на цялата информация, която се изисква съгласно нормативната уредба; 	

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>3. да предоставя услуги на лицата, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, и на търговците на дребно при недискриминационни условия;</p> <p>4. да изпълнява мерките, предвидени в плановете и програмите относно ДСОН, които изготвя съгласно нормативните изисквания;</p> <p>5. да възстанови на лицата, които пускат на пазара продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, разходите за заплатен депозит при пускане на пазара на продукти, които са предмет на ДСОН, в съответствие със сключения договор;</p> <p>6. да възстанови на търговците на дребно разходите за възстановен депозит при връщане на опаковки;</p> <p>7. да възстанови на търговците на дребно разходите за събиране на опаковки, включително капиталови инвестиции, в съответствие със сключения договор;</p> <p>8. да осигури транспортирането, оползотворяването, рециклирането и обезвреждането на опаковките, събрани чрез ДСОН.</p> <p>(4) Администраторът на ДСОН се наказва с имуществена санкция от 10 000 до 100 000 лв., в случай че наруши задължението си:</p> <p>1. да провежда кампании за повишаване на осведомеността сред населението относно ДСОН и сред участниците в ДСОН относно правата и задълженията им;</p> <p>2. да води отчети за опаковките върху които се начислява депозит съгласно нормативните изисквания;</p>	

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	<p>3. да предоставя на контролните органи вярна и пълна информация за изпълнението на задълженията му съгласно нормативните изисквания;</p> <p>4. да публикува на своя уебсайт информация, която се изисква съгласно нормативната уредба;</p> <p>5. да уведоми министъра на околната среда и водите за актуалния списък на лицата, които пускат на пазара продукти, чиито опаковки подлежат на депозит, и на търговците на дребно на такива продукти, с които е сключил договор не по-късно от 31 януари на следващата година.</p>	
Данък добавена стойност	Изменения в Закона за ДДС, така че депозитът да не се облага с ДДС.	Практиката при повечето системи е депозитът да не бъде облаган с ДДС, за да не се създаде допълнителна финансова тежест върху потребителите.
Влизане на ДСОН в действие	<p>§ 32 (1) Депозитната система за опаковки от напитки влиза в действие от 1 юли 2025 г.</p> <p>(2) Считано от 1 август 2025 г. е забранено пускането на пазара на продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, от лица, които не са сключили договор с администратора на ДСОН.</p> <p>(3) Считано от 1 октомври 2025 г. е забранено предлагането за продажба към потребител на продукти, върху чиито опаковки се начислява депозит, от търговци на дребно, които не са сключили договор с администратора на ДСОН, но имат нормативно задължение за това.</p>	

Елемент	Нормативна разпоредба	Обосновка
	(4) Министърът на околната среда и водите трябва да издаде заповед, с която да определи размера на депозита не по-късно от осем месеца преди влизане в сила на ДСОН съгласно ал. 1.	